

інформаційно-комунікаційних технологій. В умовах становлення інформаційної економіки особливе значення відіграють галузі, сектори й сфери, спроможні до продукування знань та інформації, передусім – вища освіта, наука.

### Література:

1. Актуальні проблеми формування та розвитку інформаційної економіки в Україні : колективна монографія. Чернігів. ЧНТУ. – 2017. – 292 с.
2. Шкарлет, С.М., Бутко, М.П., Волот, О.І. Реальний сектор економіки України в умовах становлення інформаційного суспільства: монографія. Чернігів. ЧНТУ. – 2017. – 288 с.
3. Masuda, Y. The Information Society as Postindustrial Society. Washington: Word Future Soc. 1983. P. 45.



**Сибірцев В.В.**

*кандидат економічних наук, доцент*

*Центральноукраїнський національний технічний університет*

*м. Кропивницький, Україна*

## **ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

Сучасна інституціональна система світового та національного господарства вимагає формування ефективної системи державного регулювання національної економіки як форми вирішення глобальних економічних, фінансових і соціальних диспропорцій у соціально-економічних відносинах, гармонізації інтересів суб'єктів економічної системи, які можливо здійснити через реалізацію структурних трансформацій інноваційної моделі розвитку України.

Проблеми інституціоналізації процесів структурно-інноваційної трансформації національної економіки в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних науковців найчастіше розглядаються в площині формування відповідної нормативно-правової бази або удосконалення системи державного планування (Д. Вітер [1], В. Геєць [2], А. Гриценко [3], Р. Грінберг [4], Я. Жаліло [5], О. Івашина [6], Л. Логінова [7] та ін.).

Разом з тим, у науковій літературі на сьогодні недостатньо повно розкрито методологічні аспекти комплексної модифікації системи інститутів, що пов'язані із обґрунтуванням вибору інституціональної політики у сфері регулювання структурно-інноваційної трансформації національної економіки.

Регулювання інноваційного розвитку економіки має здійснюватися на засадах ефективної інституціональної політики, у рамках якої реалізується державна стратегія формування системи ефективних інститутів, стабільної макроекономічної політики, протекціонізму, галузевого та інфраструктурного розвитку.

Інституціональний трансформаційний процес насамперед є процесом змін інституціональної структури суспільства, неминучими та суттєвими наслідками якого є інноваційні перетворення. При впровадженні інституціональних інновацій, імпорту нових і перетворенні існуючих інститутів національної економіки нерідко виникає розрив між старими і новими правилами. Спостерігається також сильна інституціональна інерція. У цих умовах завжди існує реальна можливість встановлення інституціональної рівноваги, яка означає, що в учасників трансформаційних процесів не виявляється короткострокових стимулів до зміни правил гри, тому що в більш довгостроковій перспективі всі вони можуть виграти або понести втрати. Причини криються в низькому рівні довіри структурно-інноваційним трансформаціям, коли ніхто не хоче бути першим і брати на себе додаткові витрати, не будучи впевненим у тому, що решта наслідують «позитивний» приклад.

Інституціональна динаміка в такому випадку не зводиться до виникнення нових і витіснення старих інститутів, в більшості випадків вона включає більш-менш тонке

“Розвиток інноваційно-інтегрованих структур у вимірі формування інноваційно-орієнтованої моделі економіки”

підналаштування вже існуючих інститутів. Нелінійний характер здійснення трансформаційних процесів, наявність інституціональних суперечностей і «пасток», а також відсутність ясності й послідовності в питанні визначення характеру взаємовпливу формальних і неформальних інститутів, дозволяє стверджувати, що форми і механізми розв'язання інституціональних суперечностей та пошук джерел інноваційного економічного розвитку повинні стати сьогодні головними об'єктами дослідження фахівців і урядовців.

Враховуючи практику трансформаційних перетворень, слід уникати радикальних рішень. Реформи повинні мати науково обґрунтований та виважений, бажано еволюційний характер, враховувати культурну інерцію, попередню траєкторію розвитку національної економічної системи та ймовірність виникнення інституціональних конфліктів. Провідна роль у здійсненні інституціональних трансформацій безумовно повинна належати насамперед державі як певному «наглядачеві» за інституціональними процесами, що функціонують в країні.

Головною метою інституціонально-інноваційної моделі розвитку України є визначення, обґрунтування і створення механізмів реалізації нової державної структурно-інноваційної політики стосовно здійснення узгоджених трансформацій в усіх ланках національної економіки, спрямованих на кардинальне зростання її впливу на економічний і соціальний розвиток країни шляхом створення відповідних привабливих внутрішніх умов і підвищення стійкості вітчизняної економіки до тиску зовнішніх умов, що обумовлені глобалізацією і неолібералізацією економічного життя.

Одним з найбільш гострих питань формування в національній економіці системи інститутів, дія яких спрямована на активізацію трансформаційних процесів в Україні, є фрагментарне бачення й вирішення проблем у цій сфері. Спроби знайти інноваційні важелі впливу часто обмежуються реакцією на появу «болючого сигналу» у якійсь одній з ланок системи. При цьому не враховуються ані зв'язаність структурно-інноваційних процесів, ані специфіка діяльності учасників трансформаційних процесів (див. рис. 1).

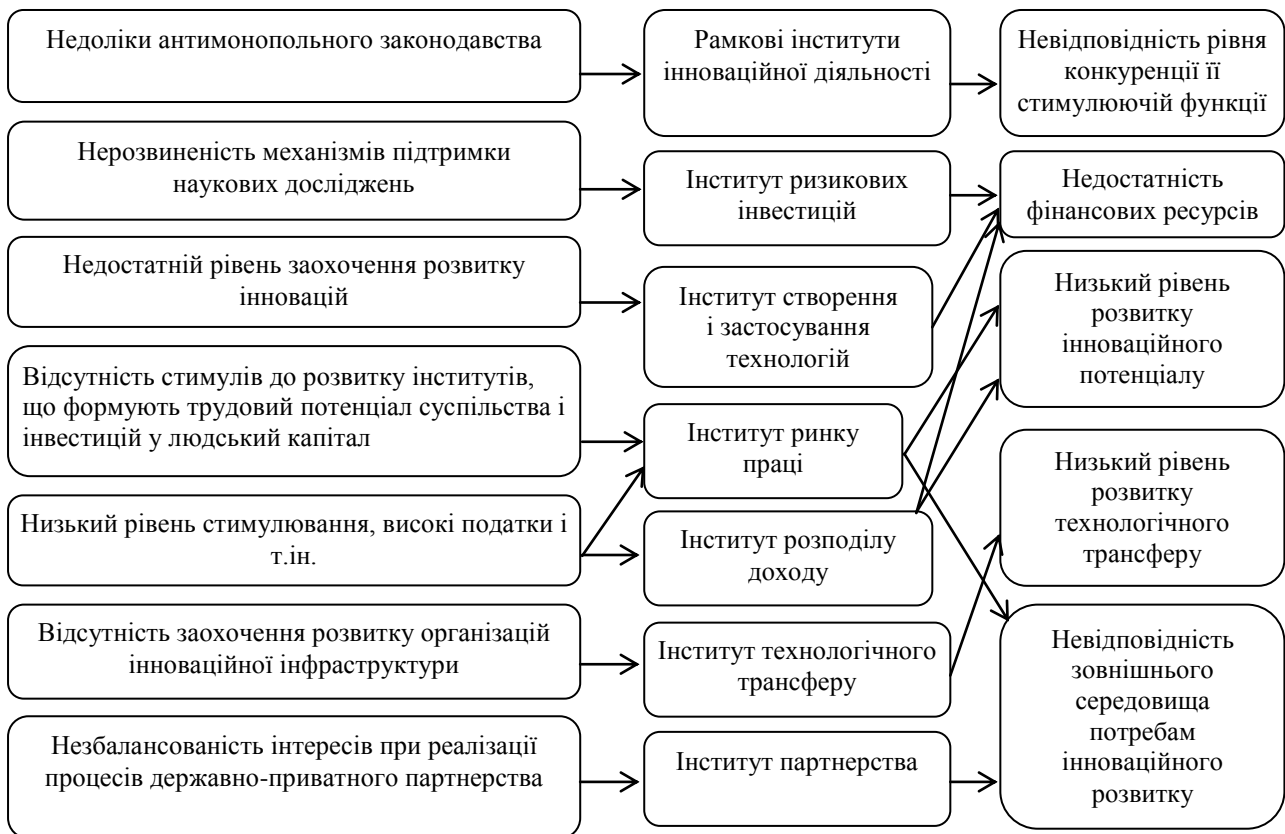
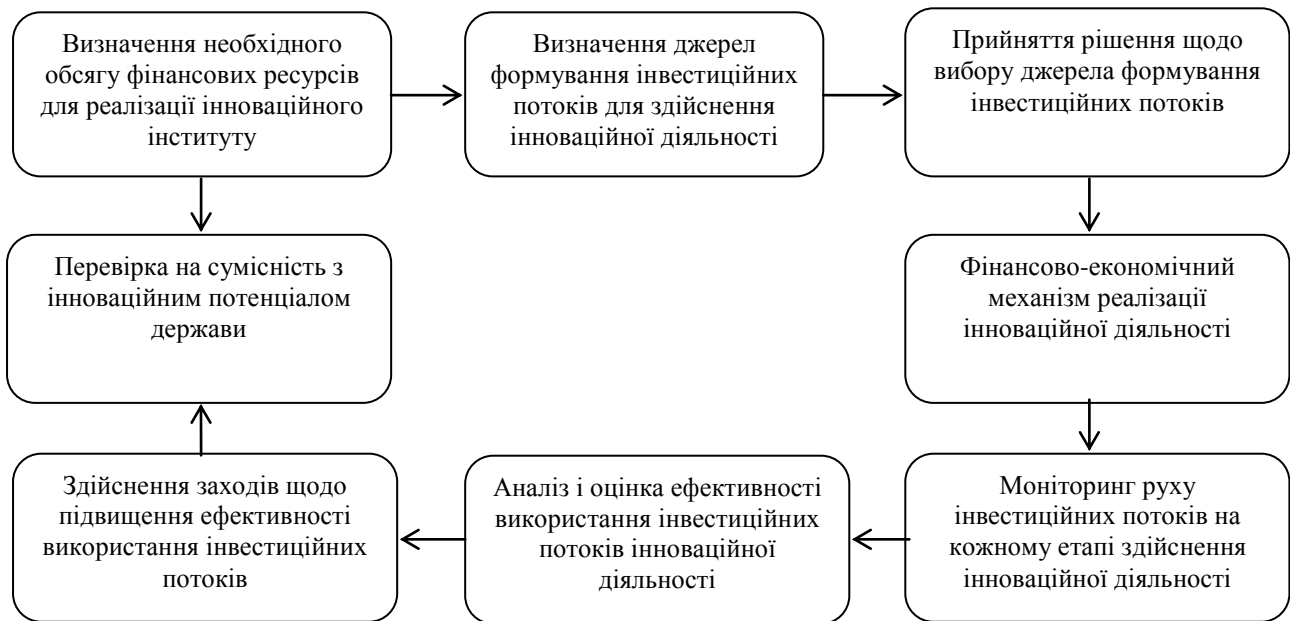


Рис. 1. Проблемне поле удосконалення інституцій інноваційної діяльності

Підсумком такої політики є інституціональна слабкість інноваційної діяльності: відсутність інститутів або недостатній рівень їх впливу, що не дозволяє знизити ризики й забезпечити необхідні зв'язки між компонентами інноваційної діяльності.

Таким чином, удосконалення державної інноваційної політики повинно відбуватися у напрямі збагачення інструментарію структурно-інноваційних трансформацій. Зокрема, для того, щоб національна економіка функціонувала оптимально, потрібен механізм, який здатен скорегувати управління інвестиційними потоками, для викорінення недоліків роботи інститутів. Успішність здійснення інституціонально-інноваційних трансформацій природно залежить від якості інвестиційних потоків, сфери їх освоєння та джерел формування, що є базою для здійснення інноваційної діяльності, і повинні займати провідне місце в системі державного управління трансформаційними змінами національної економіки (див. рис. 2).



**Рис. 2. Організаційно-функціональний механізм управління інвестиційними потоками інноваційної діяльності**

Наведена структура управління та формування інвестиційних потоків в інноваційній сфері відображає специфіку функціонування інституцій в процесі здійснення економічних трансформацій, тому її застосування потенційно розширить ефективність управлінських процесів в інноваційному полі національної економіки.

Напрямами подальших досліджень у цій сфері є розробка методичних підходів щодо моделювання наслідків впровадження різних моделей інституціональних трансформацій національної економіки.

### Література:

1. Вітер Д.В. Інституціоналізація чи економічна свобода: еволюція концептуальних поглядів на процеси міжнародної інтеграції [Електронний ресурс] / Д.В. Вітер // 2011. – Режим доступу: URL <http://www.pbuv.gov.ua>
2. Геєць В.М. Пріоритети національного розвитку в контексті глобалізаційних викликів: монографія: у 2 ч. – Ч. 1 / за ред. В.М. Геєця, А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. тогр.- екон. ун-т, 2010. – 389 с.
3. Гриценко А. А. Институциональная архитектура и динамика экономических преобразований: монография / А.А. Гриценко. – Х: Форт, 2008. – 928 с.
4. Грінберг Р. М. Інституційні уроки ринкових трансформацій / Р.М. Грінберг // Економіка України. – 2012. – № 1. – С. 27-38.

5. Жаліло Я. А. Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави: монографія / Я.А. Жаліло. – К.: НІСД, 2009. – 336 с.
6. Івашина О.Ф. Інституціоналізація розвитку корпоративного сектора економіки [Електронний ресурс] / О.Ф. Івашина // 2009. – Режим доступу: URL <http://www.nbuv.gov.ua>.
7. Логинова Л. В. Механізм інституціоналізації в системі соціально економічних механізмів / Л.В. Логинова // Вестник Тамбовского университета. Серия: Гуманитарные науки. - 2010. - № 2. - С. 94-102.



**Гаврилова Н.В.**

*кандидат економічних наук, доцент*

*Центральноукраїнський національний технічний університет  
м. Кропивницький, Україна*

## **НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ГОТІВКОВО-ГРОШОВОГО ОБІГУ В УКРАЇНІ**

Гроші обслуговують потреби економіки, опосередковують рух товарів і доходів у сферах матеріального виробництва, розподілу, обміну та споживання національного продукту. Стан готівково-грошового обігу характеризує рівень розвиненості економіки в цілому. Стабільний і прогнозований розвиток готівково-грошового обігу є необхідною умовою економічної стабілізації держави.

У вітчизняній та зарубіжній економічній літературі питанням організації та вдосконалення готівково-грошового обігу присвячені праці науковців і практиків, серед яких особливо слід виділити наступних: Мочерний С.В., Савлук М.І., Румик І.І., Чайковський Я. Але слід відмітити, що їх погляди суттєво різняться щодо питань організації готівково-грошового обігу.

Метою дослідження є огляд сучасного стану готівково-грошового обігу та визначення основних напрямів його удосконалення.

Організація та безперервний розвиток готівково-грошового обігу є однією із найважливіших передумов трансформації економіки держави яка прагне до сталого розвитку. У загальному обсязі грошової маси в економічно розвинутих країнах частка готівки не перевищує 29 % [1]. Аналіз динаміки структури грошової маси України за останні роки свідчить, що частка готівкової маси коливається в межах 26,3 – 29,6%. Слід також зазначити, що зростає не тільки обсяг грошової маси, а й обсяг готівки в грошовому обігу країни. Таке підвищення рівня монетизації призводить до посилення інфляційних процесів та призводить до дисбалансів в економіці країни. Вирішенням зазначеної проблеми може слугувати виведення безготівкових розрахунків на новий рівень, здійснивши ефективне реформування механізму здійснення безготівкових розрахунків розпочавши саме з суб'єктів господарювання. Повноцінний перехід до безготівково грошового обігу є основою формування прозорої фінансової системи держави, шляхом зменшення рівня тінізації економіки, внаслідок чого збільшать обсяги надходжень до державного та місцевих бюджетів України [1].

Використання безготівкових розрахунків має безліч переваг, серед яких слід відмітити:

- абсолютна ліквідність;
- універсальність готівки як платіжного засобу;
- зручність та легкість у використанні;